

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

СТАНОВИЩЕ ПО ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

№ 4-3/2021 г.

На основание чл. 84, ал. 1 и 2, и чл. 88, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), чл. 26, ал. 1, т. 1 и ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО), във връзка с чл. 31, ал. 4 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и чл. 36, ал. 4 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС)

СЪГЛАСУВАМ

Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. по Втори вариант

Възложител: Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

Характеристика на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г.:

Програма транспортна свързаност (ПТС) се разработва за периода 2021-2027 г., в два варианта – Първи вариант на проекта на програма 2021-2027 г. от м. март 2020 г. и Втори вариант на проекта на ПТС 2021-2027 г. от м. януари 2021 г. Идентифицирани са следните цели на политиката, за реализацията на които програмата ще допринесе:

Първи вариант идентифицира следните цели на политиката:

- Цел на политиката (ЦП 3): „По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на информационни и комуникационни технологии“ със специфична цел: „Развитие на стабилна, устойчива на изменението на климата, интелигентна, сигурна и интермодална TEN-T“;

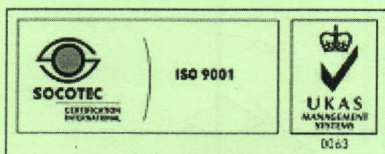
- Цел на политиката (ЦП 2): „По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска“ със специфична цел: „Насърчаване на устойчива мултимодална градска мобилност“.

Формулираните приоритети по ЦП 3 по програмата са:

- Приоритет 1: „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа“;

- Приоритет 2: „Развитие на пътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа“;

- Приоритет 3: „Подобряване на интермодалността и развитие на устойчива градска мобилност“;

София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза“ 22

Тел: +359(2) 940 6194, Факс: +359(2) 986 25 33

- Приоритет 4: „Иновации в транспорта, модернизиран системи за управление на трафика, подобряване на сигурността и безопасността на транспорта“.

В допълнение е предвиден Приоритет „Техническа помощ“, с оглед подпомагане изпълнението на програмата, повишаване на административния капацитет и публичната подкрепа.

Втори вариант на ПТС 2021-2027 г. идентифицира същите цели на политиката (ЦП) от *Проекта на Общ Регламент*, за изпълнението на които програмата ще има принос, като Първи вариант: ЦПЗ и ЦП2, но с промени в специфичните цели по ЦП2.

Приоритет 1 на Втори вариант е идентичен с Приоритет 1 на Първи вариант на ПТС 2021-2027 г.

Приоритет 2 на Втори вариант е идентичен с Приоритет 2 на Първи вариант на ПТС 2021-2027 г., като е направено допълнително конкретизиране на описанието на обхвата и обосновката за необходимостта на някои от проектите.

Приоритет 3 на Втори вариант на ПТС 2021-2027 г. е в съответствие с ЦП 3 *Проекта на Общ Регламент*.

Приоритет 4 е в съответствие с ЦПЗ и ЦП2 на *Проекта на Общ Регламент*.

Избрани са две специфични цели, както следва:

- „Развитие на стабилна, устойчива на изменението на климата, интелигентна, сигурна интермодална TEN-T“;
- „Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове“.

Във Втори вариант на ПТС 2021-2027 г. също е предвиден приоритет „Техническа помощ“, с оглед подпомагане изпълнението на програмата, повишаване на административния капацитет и публичната подкрепа.

поради следните **мотиви**:

1. Програмата е съобразена с наличните съотносими стратегически документи на национално и европейско ниво, имащи отношение към него, включително и с такива, поставящи цели по опазване на околната среда.

2. Съгласно направените в доклада за ЕО анализи, изводи и заключения за очакваните въздействия върху околната среда и човешкото здраве по отношение на:

2.1. „*климат*“ – изпълнението на програмата ще доведе до положителен ефект по отношение на климата и адаптацията към изменение на климата, в резултат на изпълнението на дейностите, свързани с намаляване на емисиите на парникови газове. Значително по-положително е въздействието на Втори вариант на проекта на ПТС 2021-2027 г., в който са предвидени конкретни дейности за ограничаване изменението на климата.

Без изпълнението на ПТС 2021-2027 г., емисиите на парниковите газове ще продължат да се увеличават, което е свързано с т.нар. „парников ефект“ и повишаването на средногодишната температура на въздуха, включително все по-честата поява на екстремни явления през следващите години.

2.2. „*атмосферен въздух*“ – изпълнението на ПТС 2021-2027 г. ще подпомогне намаляването на емисиите на основните замърсители на атмосферния въздух от транспортните средства и пътните настилки, които понастоящем представляват значителен източник на емисии, най-вече на прахови частици. Наднормените нива на ФПЧ_{10} и $\text{ФПЧ}_{2,5}$ се явяват основен проблем за качеството на атмосферния въздух в големите градове, който изисква значителни допълнителни усилия за трайното му решаване.

С изпълнение на Програмата ще се постигне значително намаляване на замърсяването с ФПЧ_{10} , $\text{ФПЧ}_{2,5}$ и азотни оксиди и допълнително намаляване на замърсяването с СО и полициклични ароматни въглеводороди от транспортните средства, което ще подпомогне изпълнението на нормативните изисквания за качеството на

атмосферния въздух в населените места и ще намали процентът на населението, живеещо в условията на наднормено замърсяване на атмосферния въздух.

В същото време изпълнението на програмата ще улесни изпълнението на изискванията за постигане на националните тавани на емисиите на основните замърсители в съответствие с европейското законодателство (Директива 2016/2284) и Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.

По-положително е въздействието на Втори вариант на ПТС 2021-2027 г., в който са включени конкретни мерки за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух от транспорта.

2.3. „*води*“ – транспортът и транспортната инфраструктура като цяло не са значим източник на негативно влияние върху водите. При реализиране на конкретните проекти се очакват отрицателни въздействия, които с подходящи мерки на ниво „проект“ могат да бъдат минимизирани. Положително въздействие се очаква от обновяването на инфраструктурата, подмяната на подвижния състав, постигането на устойчивост по отношение на изменящия се климат и в частност – риска от наводнения.

2.4. „*земни недра*“ – не се очаква значително отрицателно въздействие върху земните недра и геоложката основа от реализацията на ПТС 2021-2027 г. Евентуални въздействия ще бъдат ограничени чрез условията и мерките, определени в административните актове, издавани в процедурите по реда на глава Шеста от ЗООС и съобразяване с инженерно-геоложките проучвания и докладите към тях.

2.5. „*земи и почви*“ – не се очаква значително отрицателно въздействие върху почвите и почвеното плодородие от реализацията на ПТС 2021-2027 г. При земеползването те са преки и необратими – отнемане на земи за целите на транспорта. Евентуални въздействия ще бъдат ограничени чрез условията и мерките, определени в административните актове, издавани в процедурите по реда на глава Шеста от ЗООС.

2.6. „*растителност*“ – предложените в ПТС 2021-2027 г. мерки като цяло ще оказват предимно незначително отрицателно, слабо положително или неутрално въздействие върху видовете растения, растителни съобщества и природни местообитания с консервационна значимост на територията на цялата страна. Развитието на транспортната инфраструктура, особено изграждането на нови шосейни и железопътни връзки ще има по-значително въздействие в планините на Западна България и особено Конявска и Земенска планина, Кресненското дефиле, Шипченска и Източна Стара планина. Голяма част от предвидените в програмата дейности засягат модернизация на съществуващи или внедряване на нови технически системи (диспечерска централизация; ремонт на сгради и съоръжения) и не оказват никакво въздействие върху растителността и флората, а внедряването на нови системи за управление на движението, изграждането на подземната транспортна инфраструктура и др., имат косвено положително въздействие доколкото намаляват риска от замърсявания на въздуха, почвата и водите, както и намаляват риска от аварии, пожари и възможност от появата на неместни и инвазивни видове в екосистемите, които са засегнати или се намират в близост до транспортната инфраструктура.

2.7. „*животински свят*“ – реализирането на програмата е свързано с риск от загуба на животински индивиди, но не би могла да окаже значително отрицателно въздействие върху видовете като цяло. Въздействията произтичат главно от строителните дейности. Новото строителство е свързано с отнемане на площи от местообитания на видове и може да доведе до частична, временна или постоянна фрагментация на засегнатите популации. Това въздействие е необратимо и в зависимост от засегнатата площ слабо до средно по степен. Въздействията като безпокойство и прогонване на индивиди са преди всичко с временен характер и ниска степен. Идентифицираните потенциални отрицателни въздействия могат да бъдат смекчени или отстранени при прилагане на мерките, разписани като условия и мерки в административните актове, издавани в процедурите по реда на глава Шеста от ЗООС, както и при формулиране на подходящи инженерно-технически решения на етап „проектиране“.

2.8. *„защитени зони и защитени територии“* – реализирането на ПТС като цяло, на нивото на информацията на което се оценява ще има от неутрално до незначително отрицателно и косвено положително въздействие, при спазване на заповедите за обявяване на защитените зони и защитените територии, предмета и целите на опазване, режимите и условията на опазване в заповедите и плановите за управление там, където има утвърдени такива, както и при спазване на предложените мерки в доклада за ЕО и най-добрите международни практики при подготовка и изпълнение на линейни инфраструктурни обекти.

Част от предложените в програмата проекти са стартирали в програмен период 2014-2020 г., като в предстоящия програмен период ще се финализират и са процедурирани по реда на глава Шеста от ЗООС и чл. 31 от ЗБР. Друга не малка част от проектните предложения, са за техническа модернизация на системите за управление, навигация и контрол, изграждане на зарядни станции за електромобили и за алтернативни горива (във Втори вариант на ПТС, което го прави и по-предпочитан по отношение на въздействието върху околната среда като цяло), ремонт на гари, модернизация на транспортния парк, което ще има косвено положително въздействие върху защитените природни обекти с подобряване на качеството на атмосферния въздух, намаляване на инцидентите, аварията, химично замърсяване и др.

2.9. *„ландшафт“* – реализацията на ПТС 2021-2027 г. води до преки, косвени относителни въздействия върху визуалността на локалния ландшафт (останалите компоненти на околната среда и връзката с ландшафта – геология, води, флора и фауна, шум и т.н. са разгледани в доклада). Предвид новите технологии прилагани в транспортните системи, осигуряващи безопасност на транспорт на хора и товари, увеличаване на комфорта при пътуване и др. не се очакват негативни въздействия върху ландшафта. Промяна във визуалността на локалния ландшафт ще има, но основният тип ландшафт остава непроменен. Евентуални въздействия ще бъдат ограничени чрез условията и мерките в административните актове, издавани в процедурите по реда на глава Шеста от ЗООС.

2.10. *„материални активи“* – реализацията на ПТС 2021-2027 г. ще доведе до трайни преки и косвени положителни въздействия, изразяващи се в ново екологосъобразно строителство, прилагане на иновативни технологии и реализация на проекти, подобряващи пропускливостта на транспортните системи, на логистиката, осигуряване на безопасност на транспорта на хора и товари, увеличаване на комфорта при пътуване и др.

2.11. *„културно-историческо наследство“* – опазването на културното наследство е базисно условие за устойчиво развитие на териториите и на човешкия фактор предвид неговите ценностни характеристики, неговото културно и познавателно значение за историческия процес на формирането и развитието на европейската цивилизация. Затова е необходимо при осъществяването на инфраструктурни проекти стриктно да бъдат спазвани определените от специализираната нормативна база, мерки за защита на културните ценности. При изпълнението на това условие не се очаква значително отрицателно въздействие върху обектите на културното наследство при реализирането на ПТС 2021-2027 г. Осъществяването на проектите, включени в програмата от своя страна може да допринесе за по-пълноценно развитие на културния туризъм и популяризиране на културното наследство на България.

2.12. *„вредни физични фактори“* – при съблюдаване на заложените мерки за избягване, предотвратяване, намаляване и при възможност – премахване на установените значителни неблагоприятни последици за околната среда и човешкото здраве в процедурите по ОВОС на съответните проекти към ПТС 2021-2027 г. и мерките към настоящото становище, не се очаква дискомфорт по отношение на вредните физични фактори. Като цяло реализацията на ПТС 2021-2027 г. ще доведе до положителни промени в акустичната среда на иначе силно натоварените агломерации. По-изразено положително въздействие ще има Втори вариант на ПТС 2021-2027 г., благодарение на предвидените

мерки за зарядна инфраструктура за алтернативни горива, тъй като превозните средства на алтернативни горива са и с по-ниски шумови нива на работа на двигателите.

2.13. „отпадъци“ – извършването на строителните дейности ще бъде основния източник за образуване на отпадъци, при реализирането на програмата. При правилно и екологосъобразно управление на генерираните отпадъци, не може да се очаква значително отрицателно въздействие.

2.14. „опасни химични вещества и смеси (ОХВС) и риск от аварии“ – предвижданията на програмата не са свързани с употреба и съхранение на ОХВС. С цел намаляване на риска от големи аварии, като задължително условие остава при разработването на конкретни проектни предложения, да бъде направено обследване за наличието на предприятия с рисков потенциал в близост до предлаганите трасета. При това, въздействията от програмата могат да се оценят като незначителни.

2.15. „здравен риск“ – въздействието върху общественото здраве зависи от въздействията върху останалите компоненти и фактори на средата. На база на направените оценки може да се обобщи, че въздействието на ПТС 2021-2027 г. е положително по отношение на населението и човешкото здраве в сравнение със съществуващото състояние, при спазване на нормите и стандартите за качество на околната среда, мерките и условията определени в административните актове, издавани в административните процедури по реда на глава Шеста от ЗООС. По-изразено положително въздействие има Втори вариант на ПТС, благодарение на конкретните мерки за ограничаване изменението на климата и замърсяването на атмосферния въздух от транспорта.

3. В доклада за ЕО са препоръчани адекватни мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от реализирането на ПТС 2021-2027 г.

4. За реализацията на ПТС 2021-2027 г. има разработени два варианта – Първи вариант на проекта на програма 2021-2027 г. от м. март 2020 г. и Втори вариант на проекта на ПТС 2021-2027 г. от м. януари 2021 г.

Вариантите включват идентични предвиждания по Приоритети 1 и 2 на ПТС, като се различават по съдържанието на останалите приоритети на програмата.

Направен е анализ на евентуалното въздействие на „Нулевата алтернатива“, от който е видно, че нулевата алтернатива е с по-неблагоприятно въздействие от алтернативата за реализиране на ПТС 2021-2027 г.

От анализите и оценките на въздействието на двата варианта за реализиране на ПТС 2021-2027 г. и въздействието на „нулевата алтернатива“ е направен мотивиран извод, че предпочетената алтернатива от гледна точка на опазването на околната среда и човешкото здраве е реализирането на ПТС 2021-2027 г. по Втори вариант, при който се очаква по-благоприятно въздействие върху околната среда и човешкото здраве (благодарение на изрично включената цел: *Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парниковите газове* и свързаните с нея допустими дейности), при задължително изпълнение и спазване на препоръчаните мерки в т. 7 на доклада за ЕО.

5. Първи и Втори вариант на ПТС 2021-2027 г. са допустими при съобразяване на произтичащите от тях планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с:

- режимите на защитените територии, определени със *Закона за защитените територии*, заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управлението им;
- режимите на защитените зони, определени със заповедите по чл. 12 от ЗБР.

6. На основание чл. 36, ал. 3 от Наредбата за ОС, въз основа на критериите по чл. 16 от същата, е направена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие, според която представените варианти 1 и 2 на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г., **няма вероятност** да окажат значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони, поради следните **мотиви**:

- Проектът на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. (Първи и Втори вариант) е изготвен във връзка с необходимостта да се осигури продължителност и логична последователност на инвестициите от предходните програмни периоди, с оглед отстраняване на наличните „тесни“ места в транспортните мрежи (липса на връзки или на съответствие в техническите параметри). Повечето от проектите, предложени за включване в програмата са с проведени съгласувателни процедури по реда на екологичното законодателство, поради което с продължаването им не се променя характера на оценката в рамките на стратегическото планиране по отношение на въздействието им върху предмета и целите на защитените зони от мрежата „Натура 2000“.
- Формулираните цели и приоритети на политиката, за реализацията на които програмата ще допринесе, няма да доведат до значителни отрицателни въздействия върху територии от мрежата Натура 2000.

7. Не се очаква трансгранично въздействие върху околната среда и човешкото здраве при реализиране на програмата.

8. В хода на процедурата по екологична оценка са проведени консултации, резултатите от които са съобразени мотивирано и по подходящ начин. Не са получени мотивирани и основателни възражения по законосъобразност по време на консултациите.

9. В хода на процедурата по екологична оценка са изискани и съответно предоставени становища по смисъла на чл. 155, ал. 1, т. 23 от *Закона за водите* (ЗВ), както следва:

9.1. Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ (БД ЗБР):

9.1.1. С писмо, с вх. № ЕО-29/20.10.2020 г. на МОСВ, счита, че ПТС 2021-2027 г. (Първи вариант) е допустима с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) на ЗБР (2016-2021 г.) и Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) (2016-2021 г.), при условие, че:

- се спазват разписаните мерки в ПУРБ на ЗБР (2016-2021 г.), описани в т. 5 и мерките, разписани в ПУРБ на ЗБР (2016-2021 г.), разгледани в т. 6 от становището;
- се спазват законовите изисквания, описани в т. 7 от становището;
- не се нарушават поставилите цели за повърхностните и подземните водни тела и зоните за защита на водите в териториалния обхват на ЗБР.

9.1.2. С писмо с вх. № ЕО-29/07.07.2021 г. на МОСВ (за Втори вариант) по отношение на допустимостта на ПТС 2021-2027 г. с ПУРБ и ПУРН информира, че не са налице конкретни забрани, произтичащи от гореописаните планове. ПТС 2021-2027 г. е допустима с ПУРБ на ЗБР (2016-2021) и ПУРН на ЗБР (2016-2021 г.), при условие, че:

- се спазват разписаните мерки в ПУРБ на ЗБР (2016-2021 г.), описани в т. 8 и мерките разписани в ПУРН на ЗБР (2016-2021 г.), разгледани в т. 9 от писмото на БД ЗБР;
- се спазват законовите изисквания, описани в т. 10 от писмото на БД ЗБР;
- не се нарушават поставените цели за повърхностните и подземните водни тела и зоните за защита на водите в териториалния обхват на ЗБР.

9.2. Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БД ДР):

9.2.1. С писмо, с вх. № ЕО-29/22.10.2020 г. на МОСВ (за Първи вариант), е направено заключение, че:

- проектът на ПТС 2021-2027 г. е допустим спрямо целите на опазване на околната среда и мерките за постигане на добро състояние на водите, заложиени в ПУРБ 2016-2021 г.;
- проектът на ПТС 2021-2027 г. е допустим спрямо ПУРН 2016-2021 г. Предвидените инфраструктурни проекти не са в противоречие с мерките в Програмата от мерки на намаляване на риска от наводнения;

- мотивираната оценка за значителното въздействие върху водите и водните екосистеми е, че ПТС 2021-2027 г. няма да окаже значително отрицателно въздействие върху водите и зоните за защита на водите, при условие, че се спазват планираните мерки в действащите ПУРБ и ПУРН на Дунавски район, както и законовите изисквания посочени в т. 2 от становището на БД ДР.

9.2.2. С писмо с вх. № ЕО-29/05.07.2021 г. на МОСВ (за Втори вариант):

- е направено заключение, че ПТС 2021-2027 г. е допустима спрямо целите за опазване на околната среда и мерките за постигане на добро състояние на водите заложи в ПУРБ 2016-2021 г.;
- е посочено, че Втори вариант на програмата е допустим спрямо ПУРН 2016-2021 г.;
- мотивираната оценка на значителното въздействие върху водите и водните екосистеми е, че реализирането на програмата няма да окаже значително въздействие върху водите и зоните за тяхната защита, при спазване на законовите изисквания и мерките заложи в планове за управление за съответния период, би могло да допринесе за надграждане на изпълнението на мерки в ПУРБ 2016-2021 г. и ПУРН 2016-2021 г.

9.3. Басейнова дирекция „Източноромоморски район“ (БД ИБР):

9.3.1. С писмо, с вх. № ЕО-29/22.10.2020 г. на МОСВ (за Първи вариант), е направено заключение, че представеният на този етап проект на ПТС 2021-2027 г. е допустим от гледна точка на ПУРБ на ИБР, ПУРН на ИБР 2016-2021 г. и постигане на целите на околната среда;

9.3.2. С писмо, с вх. № ЕО-29/30.06.2021 г. на МОСВ (за Втори вариант), е направено заключение, че ПТС 2021-2027 г. е допустима от гледна точка на ПУРБ и ПУРН на ИБР (2016-2021 г.), ЗВ и подзаконовите нормативни актове към него, при условие, че се спазват:

- заложените мерки в Програмите от мерки и Становищата по ЕО на действащите ПУРБ и ПУРН на ИБР;
- забраните, ограниченията и изискванията, регламентирани в ЗВ и подзаконовите актове към ЗВ;
- не се нарушават постигнатите цели за повърхностни и подземни водни тела и зони за защита на водите, в обхвата на ИБР.

9.4. Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БД ЧР):

9.4.1. Съгласно становище с вх. № ЕО-29/22.10.2020 г. на МОСВ (Първи вариант), проекта на ПТС 2021-2027 г. е допустим спрямо ПУРБ 2016-2021 г. и ПУРН 2016-2021 г. за ЧРБУ. Реализирането му няма да окаже значително въздействие върху водите и водните екосистеми, при условие, че:

- бъдат спазени нормативните изисквания, посочени в т. III от писмо на БД ЧР;
- не се допуска замърсяване на водите и влошаване на състоянието на водните тела.

9.4.2. С писмо с вх. № ЕО-29/05.07.2021 г. на МОСВ (за Втори вариант) е направено заключение:

- ПТС 2021-2027 г. е допустима спрямо ПУРБ 2016-2021 г. при спазване на посочените мерки и законови изисквания в становището на БД ЧР;
- ПТС 2021-2027 г., съгласно степента на детайлност, е допустима спрямо ПУРН 2016-2021 г., при спазване на посочените мерки и законови изисквания в становището на БД ЧР;
- мотивираната оценка за значителното въздействие върху водите и водните екосистеми е, че ПТС 2021-2027 г. няма да окаже значително въздействие върху водите и водните екосистеми при условие, че се спазват нормативните изисквания и мерки, посочени в т. I, II и III от становището на БД ЧР и не се допуска замърсяване на водите и влошаване на състоянието на водните тела.

10. Министерство на здравеопазването с писмо с изх. № 04-18-30/18.03.2021 г., получено в резултат на проведените консултации по доклада за ЕО и проекта на програмата, изразява положително становище по представения доклад за ЕО на ПТС 2021-2027 г., според авторите на който при спазване на всички препоръки, посочени в доклада за ЕО, не следва да се очаква възникване на риск за човешкото здраве.
11. Със свое Решение I-3/2021 г. от 14.07.2021 г., Междуведомствена комисия (МК) – специализиран състав на Висшия експертен екологичен съвет предлага на министъра на околната среда и водите да издаде становище за съгласуване на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. **по Втори вариант**

и при следните **мерки и условия:**

I. Мерки и условия за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от прилагането на ПТС 2021-2027г.:

A. Мерки и условия за отразяване в окончателния вариант на ПТС 2021-2027 г.:

1. Включване в Приоритета за Техническа помощ на програмата за обучения на Управляващия орган (УО) и бенефициентите на обучения/теми свързани с Натура 2000 и Защитените територии, принципа за „не нанасяне на значителни вреди“ (съгласно Регламента за таксономията) върху екосистемите, биоразнообразието и Натура 2000 – „Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите“ и други аспекти на политиките и законодателството в сектора опазване на природата, добри практики, връзка и съгласуваност с транспортните политики и проекти.
2. Включване в Приоритета за Техническа помощ на програмата на допустима дейност: *Разработване на планове за действие съгласно Регламент (ЕС) № 1143/2014 относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове , основани на предварителен анализ, на основните пътища на навлизане и транспорт (въвеждане и разпространяване) на случайно попаднали инвазивни чужди видове (ИЧВ) растения, гъби и животни, от значение за България и ЕС, напр. със: самолети, водоплавателни съдове, баластна вода, обрасвания по корпуса на плавателни средства, МПС, влакове и др.*
3. Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, произтичащи от програмата, попадащи в обхвата на приложение 1 и приложение 2 към ЗООС или извън тях и попадащи под разпоредбите на чл. 31 от ЗБР, подлежат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони и могат да бъдат одобрени само след положително решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС за одобряване/съгласуване и при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, разписани в решението/становището.

Б. При прилагането на ПТС 2021-2027 г. да се изпълняват следните мерки и условия:

Б.1. Общи:

1. Инвестиционни проекти/проектни предложения по ПТС 2021-2027 г., очертаващи рамка за бъдещото развитие на инвестиционни предложения (ИП)/планове, програми (ПП) или проекти, за които се изисква процедура по ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) и/или процедура по оценка на съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитени зони (по реда на ЗБР) да се одобряват от УО на програмата и по реда на съответния специален закон само след влязъл в сила окончателен административен акт, постановен от съответния компетентен орган по околна

среда, по реда на ЗООС и/или ЗБР, с който се одобрява/съгласува ИП/ПП, и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт.

2. Провеждане на предварителни консултации между проектантите и експерти по околна среда във възможно най-ранен етап от изготвянето на конкретните проекти, с цел избор на оптимални технически решения, съобразени с особеностите на околната среда, в която ще бъдат реализирани.
3. Преди издаване на разрешения за строеж и започване на строителните работи потвърждаване на валидността на постановените решения по реда на глава Шеста от ЗООС и ЗБР.

Б.2. За климата и атмосферния въздух и свързания с качеството на въздуха здравен риск:

4. Ограничаване на праховите емисии при товарене/разтоварване, транспортиране и складиране на земни маси и строителни материали съгласно изискванията на чл. 70 от Наредба № 1 от 27.06.2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии по време на строителството на обектите.
5. Да се оросяват строителните площадки по време на изкопните и транспортните дейности в сухо и ветровито време по време на строителството на обектите.
6. Да се извършва измиване на ходовата част на транспортните средства при напускане на строителните площадки по време на строителството на обектите.
7. При използване на флуорсъдържащи парникови газове да се спазват изискванията и мерките съгласно Регламент (ЕС) № 517/2014 г на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година за флуорсъдържащите парникови газове и за отмяна на Регламент (ЕО) № 842/2006.

Б.3. За повърхностните и подземните води:

8. При извършване на строителните дейности състоянието на речните легла, бреговете и крайбрежните заливаеми ивици да се запази максимално близо до естественото. Да се спазват изискванията на чл. 134 и чл. 143 от ЗВ.
9. Недопускане вторично замърсяване на водите, физическо увреждане на речните легла.
10. При проекти, засягащи крайбрежни морски води, териториалните морски води и изключителната икономическа зона на Република България, да се съобразява актуалната към момента на разработване на проектите Морска стратегия на Република България, в т.ч. мерките в нея.
11. За обектите, свързани с изграждане на пътната инфраструктура:
 - да се предвиждат съоръжения за улавяне на разливи на течни товари и вещества в случаите на аварии с цел опазване на водите от замърсяване;
 - да се предвиждат подходящи мерки с цел опазване на пътната инфраструктура от вредното въздействие на водите, в т.ч. отвеждане на дъждовни води от пътното платно.
12. Реализацията на проекти и намерения, които предвиждат ползване и/или водовземане от повърхностни и подземни води, произтичащи от прилагането на ПТС 2021-2027 г. да бъдат съгласувани със съответната Басейнова дирекция за допустимост спрямо екологичните цели и планираните мерки за постигане на добро състояние на водите в ПУРБ, както и спрямо целите на управление на риска от наводнения и предвидените мерки в ПУРН за съответния период на действие.
13. Осъществяването на дейности в границите на санитарно-охранителни зони следва да са съобразени с режима на експлоатация в зоните, регламентирани в приложенията към Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за получаване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

Б.4. За почвите:

14. При избор на варианти – да се разглеждат и предпочитат варианти, предвиждащи отчуждаване на непродуктивни земеделски земи (над V категория) и нископлодородни почви и да се избягват максимално земи от горския фонд – фаза предпроектни проучвания, ограничаване на строителните дейности само в сервитута на обектите и разрешените площадки и използване на съществуващите пътища за достъп.
15. Изготвяне на проекти за рекултивация на нарушенията в съседните терени от изграждане на транспортната инфраструктура и ландшафтното оформяне с растителност.
16. Отнемане и съхраняване на хумусна почва и оползотворяване на хумусния слой при условията на чл. 15, ал. 1 и ал. 2 на *Закона за почвите* и Наредба № 26 за *рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт* и задължителна рекултивация на нарушените терени, вследствие на изграждането на транспортната инфраструктура.

Б.5. За растителността, животинския свят, защитените зони и защитените територии:

17. Задължително провеждане на предварителни проучвания на консервационно значими животински и растителни видове и природните местообитания в 1 км коридор около трасето, в това число в границите на защитените зони и защитените територии, които са потенциално засегнати от реализирането на проектните идеи.
18. Да се възложи извършването на допълнителна оценка на алтернативите и възможностите за строителство на двете трасета на Лот 3.2 (Г10.50 и Г20) на Автомагистрала Струма извън дефилето, включително по отношение на специфичните природозащитни цели и мерки за защитените зони (извън изпълнението на дейностите по определянето им), с оглед и при стриктно изпълнение на препоръките на Европейската Комисия (обективна оценка на алтернативите, предлагане на мерки с доказана ефективност, оценяване на кумулативния ефект, при спазване на чл. 6.3 от Директива 92/43 ЕИО) по отношение на оценката на въздействието върху видове и местообитания в защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци” и защитена зона BG0002003 „Кресна” по-специално в Кресненското дефиле.
19. Да се възложи извършването на допълнителни оценки за преминаване на Обхода на гр. Габрово, включително тунел под връх Шипка, през територията на Природен парк (ПП) „Българка“, в т.ч. защитени зони BG0000399 „Българка“ за опазване на дивите птици и BG0000399 „Българка“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, след определяне на специфичните цели и мерки на опазване на защитените зони, както и след приемането на План за управление на ПП „Българка“, и възможностите за строителство на етапите на пътния обект и на съоръженията към него.
20. Извършване на инвентаризация на всички изоставени (извън експлоатация) тунели по жп линията Карнобат – Синдел, оценка на тяхната пригодност като потенциални местообитания на прилепи, разработване и реализация на технически паспорти за подобряване на качествата им като убежища.
21. Провеждане на минимум едногодишен мониторинг върху смъртността на животински видове в новопостроени участъци от транспортната инфраструктура след въвеждането им в експлоатация.
22. Изготвяне на предварителни оценки за въздействието върху Натура 2000 защитени зони, защитени територии и други чувствителни територии, на база на които да се планират възможни технически алтернативи на възможно най-ранен етап на развитие на проектите преди стартиране на процедурите по реда на глава Шеста на ЗООС и чл. 31 от ЗБР.

23. Изготвяне на План за управление на околната среда и План за собствен мониторинг за проектите за изграждане на автомагистрала, скоростни пътища и ж.п. линии.
24. В проектите за рекултивация на територии в защитени зони или защитени територии да се използват само местни видове.
25. За всички линейни обекти, както и за ж.п. гарите и интермодалните терминали, където е възможно – без да се нарушават изискванията за безопасност на обектите, да се предвидят зелени пояси с широчина 4-5 м, от двете страни на линейния обект, съответно около съоръженията на гарите и терминалите, с местни растителни видове.

Б.6. За ландшафта:

26. Изпълнение на проектите за рекултивация и ландшафтно оформяне с растителност за инфраструктурни обекти – транспортна инфраструктура.
27. Да се предвиди и изпълни подходящо ландшафтно оформяне на склоновете – скатове и откоси към трасетата и съоръженията към тях.

Б.7. За културно-историческото наследство:

28. Наблюдение от археолози по време на извършване на изкопни работи;
29. Предварителни проучвания в до 10 % от засегната площ в сервитута;
30. Пълни проучвания в рамките на сервитута;
31. Цялостно археологическо проучване (прилага се за определени видове археологически обекти като надгробни могили).

Б.8. За вредните физични фактори и здравния риск:

32. Във фазата на проектиране, към документацията на линейните инфраструктурни обекти да се изработят акустични проекти за определяне на точните акустични параметри на шумозащитните съоръжения.
33. За всички дейности по ПТС 2021-2027 г. свързани със строителни процеси да се спазват следните ограничения:
 - Строителните дейности да се извършват през светлата част от деня, за обектите в или в близост до населените места;
 - В етапа на строителството, при необходимост да се поставят временни шумозащитни екрани между съответните строителни участъци и жилищни терени, или обекти с повишени изисквания (училища, детски градини, болници, зони за отдих и др.), разположени в непосредствена близост до строителния процес.
34. След въвеждане в експлоатация на съответния линеен инфраструктурен обект да се предвиди извършването на контролни измервания на шумовото ниво в най-близките жилищни сгради и райони за доказване акустичната ефективност на изпълнените съоръжения.
35. Управлението и третирането на отпадъци да става съобразно йерархията за управление на отпадъците, определена в *Закона за управление на отпадъците* (ЗУО).
36. При реализиране на конкретните проекти да се предвиди екологосъобразно управление на отпадъците – събиране, временно съхранение, предаване за рециклиране, повторна употреба и оползотворяване, съгласно ЗУО и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

Б.9. За ограничаване на въздействието от ОХВС и риска от големи аварии:

37. При устройствено планиране на територията и планирането на защитата на населението и околната среда, свързани с транспортната инфраструктура, да се прави детайлно обследване за наличието на предприятия с рисков потенциал в близост до проектните трасета.
38. Проектите за транспортната инфраструктура, да се съобразят с наличието на предприятия и/или съоръжения класифицирани с висок и нисък рисков потенциал. При наличие в близост на такива предприятия, възложителят следва да осигури безопасни разстояния до новите транспортни пътища, и в случай на необходимост

да предприеме допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве и околната среда, при наличие на такива предприятия.

Б.10. За недопускане на здравен риск:

39. При планиране и изпълнение на проекти/инвестиционни предложения, местоположението на обектите да е съобразено с очакваните емисии на вредности в околната и жизнената среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, както и зони и територии, в които са разположени такива обекти.

II. Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на ПТС 2021-2027 г.:

1. На всеки три години от прилагането на програмата възложителят да изготвя доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда при прилагането на ПТС 2021-2027 г., включително на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на плана. Изготвените доклади да се представят в Министерство на околната среда и водите за одобряване.
2. Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на ПТС 2021-2027 г. да се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

Мярка по наблюдение и контрол	Индикатори	Период/ Отговорен орган за изпълнението
Земи и почви		
1. Аварийни разливи и др. създаващи предпоставки за замърсяване на почвите върху прилежащите земи	площи (дка) предприети действия (описание)	Периодично/ Възложител/Бенефициент
2. Мониторинг на ерозирани площи във връзка с транспорта	площи (дка)	Периодично/ Възложител/Бенефициент
Растителност и животински свят		
3. Мониторинг на местообитанията, обект на опазване съгласно ЗБР и на популациите на видове растения и животни (съгласно утвърдени методики) в обхвата на трасетата на предвидени в програмата нови обекти.	Природозащитно състояние на местообитания и видовете	Възложител/Бенефициент
4. Ограничаване на вероятността от отрицателно въздействие върху защитените зони и предмета на опазване в тях	Одобрени инвестиционни проекти на територията на защитени зони, заета площ (дка)	Възложител/Бенефициент
Ландшафт		
5. Изпълнени проекти за ландшафтно оформяне и рекултивация	Площ (дка)	Периодично при извършване на дейността/ Възложител/Бенефициент

Вредни физични фактори		
6. Проследяване на динамиката на шумовите нива, които се регистрират от Националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии засегнати от реализацията на ПТС 2021-2027 г. – преди и след реализацията ѝ	Бр. на пунктовете, в които регистрират наднормени нива на шума	Ежегодно / Възложител/Бенефициент
Отпадъци		
7. Разработване на планове за управление на строителните отпадъци за всеки конкретен обект.	Бр. утвърдени планове	Периодично, при започване на дейността Възложител/бенефициенти

3. При констатиране неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве да се предложат и предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.

Настоящото становище не отменя задълженията на възложителя за изпълнение на изискванията на ЗООС и други специални закони и подзаконови нормативни актове и не може да служи като основание за отпадане на отговорността съгласно действащата нормативна уредба.

При промяна на възложителя и/или преди изменение на програмата възложителят, съответно новият възложител трябва да уведоми МОСВ своевременно, съгласно чл. 88, ал. 7 от ЗООС.

Съгласно разпоредбата на чл. 88, ал. 6 от ЗООС, становището губи правно действие, ако в срок 5 години от влизането му в сила не е одобрена програмата.

На основание чл. 88, ал. 3 от ЗООС, заинтересованите лица могат да обжалват становището пред Върховния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването му.

Дата: 26.07.2021 г.

МИНИСТЪР:

АСЕН ЛИЧЕВ

